

THE ART_{OF} MAKING

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΑ

GOETHE
INSTITUT

Sprache. Kultur. Deutschland.

The Art of Making

Φωτογραφίες & Συνεντεύξεις:	Γεώργιος Ν. Παπαροδίτης
Αγγλική Μετάφραση:	Μελίνα Καρεκλά
Τουρκική Μετάφραση:	Νελιν Τούνκ
Διερμηνέας Τουρκικά:	Μπουξέ Γιασάρ
Ελληνική Μετάφραση:	Γεώργιος Ν. Παπαροδίτης
Επιμέλεια:	Γεώργιος Ν. Παπαροδίτης
Υποστήριξη:	Γκαμπριέλε Γκάουλερ Νάταλη Στυλιανού
Τύπωμα φωτογραφιών:	Βάσος Στυλιανού 6x6 Κέντρο Φωτογραφίας

The Art of Making

Πότε αγοράσατε τελευταία φορά κάτι χειροποίητο; Ξέρετε, πώς κατασκευάστηκε; Τι γνωρίζετε για το άτομο που το κατασκεύασε;

Λόγω της αφθονίας των βιομηχανικών προϊόντων και της εύκολης πρόσβασης σε αυτά, συχνά ξεχνάμε τους ανθρώπους και τις διαδικασίες παραγωγής πίσω από τα πράγματα που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή. Αυτό ακριβώς παρουσιάζει αυτή η έκθεση: τις μεθόδους εργασίας, τα εργαστήρια και τις ιστορίες χειροτεχνών/τεχνιτών/τεχνιτριών.

Είμαι αρχιτέκτονας, ξυλουργός και φωτογράφος. Είμαι Κύπριος και Γερμανός.

Πριν από λίγο καιρό επέστρεψα στη πόλη μου, τη Λευκωσία. Όταν έφυγα από τη Γερμανία, ήθελα να αποτυπώσω αυτό που με γοήτευσε περισσότερο από στην ενασχόλησή μου με τη χειροτεχνία: Το πάθος και την αφοσίωση των ανθρώπων που είχα την τύχη να γνωρίσω. Αυτή η προσπάθεια εξελίχθηκε σε μια μορφή καταγραφής για τους τεχνίτες/τις τεχνίτριες στη Γερμανία και την Κύπρο.

Για επτά μήνες επισκέφθηκα, φωτογράφισα και πήρα συνεντεύξεις από ξυλουργούς, μεταλλουργούς, κεραμίστες/κεραμίστριες, ξυλογλύπτες, σαγματοποιούς, οργανοποιούς, ράφτες και άλλους τεχνίτες και τεχνίτριες.

Συζητώντας μαζί τους γνώρισα τις ιστορίες των ανθρώπων, τα κίνητρά τους και τις δυσκολίες που χαρακτηρίζουν τη δουλειά τους. Οι ιστορίες τους είναι συγκινητικές, κάποιες και διασκεδαστικές. Όλες τους αξίζουν να ειπωθούν.

Νιώθω την ανάγκη να φέρω τους ανθρώπους της Κύπρου πιο κοντά στον τομέα της χειροτεχνίας και να δημιουργήσω μια βάση για συζήτηση σχετικά με αυτό το είδος επαγγελματικής απασχόλησης, η οποία δεν τυγχάνει μεγάλης προσοχής. Εγώ ο ίδιος ως παιδί και έφηβος στην Κύπρο είχα ελάχιστη επαφή με αυτό το θέμα. Ο δρόμος που με οδήγησε στη χειροτεχνία ήταν πολύπλοκος και μακρύς. Μέσα από την έκθεση επιδιώκω να αφυπνίσω περισσότερο το ενδιαφέρον του κόσμου για τη χειροτεχνία και να διευκολύνω την πρόσβαση σε αυτή.

Γεώργιος Ν. Παπαροδίτης

Συμμετέχοντες

Σελίδα

Οσμάν Αλτούνογλου Ογλούκ	Καρεκλοποιείο Κωστάκης Κατσιαρής	Καρεκλοποιός	Λευκωσία	4
Μπένγιαμιν Άουερ	Comform	Ηλεκτρομηχανικός, Μηχανικός ακριβείας	Φρ.Μερτσαχάουζεν	6
Μπεχιτζέ Σενμέζ Μπιράν	B. Biran Handicraft Center	Κεντήτρια	Λευκωσία	8
Μεχμέτ Μ. Τσομπάν	Cobi's Leather Workshop	Τεχνίτης δερμάτινων ειδών	Λευκωσία	10
Δημήτρης Κωνσταντίνου	XYZ	Τεχνίτης Μπετόν	Λευκωσία	12
Μάρτιν Φέζερ	-	Τορναδόρος ξύλου	Φρ.Μερτσαχάουζεν	14
Φάμπιαν Φίσερ	Fabian Fischer Handcrafts	Καρεκλοποιός, καλλιτέχνης ξύλου	Μπαντενβάιλερ	16
Γένα Χατζισεβκί	Atelier Kabuk	Κατασκευάστρια αυλών	Λευκωσία	18
Τζένη Μπάρμπα	Genny's Thoughts	Κουκλοποιός	Λευκωσία	20
Άχιμ Νόιμπ	Achim Neub Schreinermeister	Επιπλοποιός	Φρ.Μερτσαχάουζεν	22
Σουζάνα Πετρή	Souzana Petri Crafts	Κεραμίστρια, Μεταλλουργός	Λευκωσία	24
Ντιρκ Σίνκερ	Schreinerei Dirk Schinker	Επιπλοποιός	Φρ.Μερτσαχάουζεν	26
Σωτήρης Σεβαστίδης	Scrap Metal Art	Γλύπτης Παλιοσίδερων	Λευκωσία	28
Σίμος Σιμάκης	Περίγλυπτα	Τορναδόρος Ξύλου	Λευκωσία	30
Τίλμαν Σπαίτ	Freiburger Orgelbau	Κατασκευαστής εκκλησιαστικών οργάνων	Φράιμπουργκ Μάρχ	32
Χασίν Οζλέρ	Özler	Καρεκλοποιός, Επιπλοποιός	Λευκωσία	34
Νοριχίκο Τσουκινοβά	Sandalenwerkstatt Freiburg	Τεχνίτης δερμάτινων ειδών	Φράιμπουργκ	36
Τατιάνα Βασίλιεβα	Tochka Ceramics	Κεραμίστρια	Λευκωσία	38
Μαχμούτ Γιαμούρ	Ceyiz Yorgan Dikim Evi	Ράφτης	Λευκωσία	40
Γιόχεν Τσίμμερμαν	Architektur-Modellbau Zimmermann	Μακετοποιός	Φράιμπουργκ	42

Osman Altunoglu

Οσμάν Αλτούνογλου Ογλούκ (1980)

Καρεκλοποιείο Κωστάκης Κατσιαρής - est. 2001 - Λευκωσία

Καρεκλοποιός

Κύπριος

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Οσμάν Αλτούνογλου Ογλούκ είναι καρεκλοποιός στη Λευκωσία.

Μετά το σχολείο σπούδασε Τέχνη, ωστόσο δούλεψε σαν μηχανικός αυτοκινήτων. Τυχαία γνώρισε έναν παλιό καρεκλοποιό στην εντός των τειχών Λευκωσία, που του έμαθε την τέχνη του.

Σήμερα δουλεύουν μαζί στο εργαστήρι τους όπου φτιάχνουν ψάθινες καρέκλες όλων των μορφών και μεγεθών.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν ήμουν παιδί ήθελα πάντα να κατασκευάζω και να φτιάχνω πράγματα, αλλά ποτέ δεν είχα πολλές ευκαιρίες να το κάνω. Στην οικογένεια μου δεν ήταν κανένας τεχνίτης. Μετά το σχολείο σπούδασα τέχνη. Στις σπουδές είχαμε και σεμινάρια κεραμικής και κατάλαβα πόσο πολύ μου αρέσει να δουλεύω με τα χέρια μου. Άρχισα τότε να δουλεύω σαν μηχανικός αυτοκινήτων και ποδηλάτων. Αργότερα βρήκα κατά τύχη αυτόν τον καρεκλοποιό στην εντός των τειχών Λευκωσία όπου έμαθα να φτιάχνω καλάθια και καρέκλες από ψάθα από τον παλιό μου μάστορα.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Όταν έμαθα από τον μάστορα μου να φτιάχνω ψάθινες καρέκλες ανέβασα φωτογραφίες από αυτές στο Facebook. Έτσι ήρθε η πρώτη παραγγελία από ένα καφενείο, στην παλιά πόλη της Λευκωσίας. Ο ιδιοκτήτης ήρθε σε επαφή μαζί μου και με ρώτησε αν μπορώ να του φτιάξω οκτώ καρέκλες. Μετά παρήγγειλε άλλες δώδεκα και μετά ξανά άλλες. Κατάλαβα τότε πως, όσο αγαπάω αυτό που κάνω, τα λεφτά θα έρχονται από μόνα τους. Για μένα, το να φτιάχνω καρέκλες ήταν ένα χόμπι, και κατά κάποιον τρόπο είναι ακόμα. Απλά σήμερα βγάζω και το ψωμί μου με αυτό.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Είμαι πολύ περήφανος που ασκώ αυτό το παραδοσιακό επάγγελμα. Ξέρω πόσο λίγοι άνθρωποι ασκούν σήμερα το επάγγελμα του καρεκλοποιού και νιώθω πως, αν σταματούσα, αυτή η τέχνη θα εξαφανιζόταν. Κρατάω κάτι ζωντανό με την δουλειά μου, αυτό είναι το πιο πολύτιμο για μένα στο επάγγελμά μου.

Παρόλα αυτά, η δουλειά αυτή είναι πολύ κουραστική για τα χέρια. Το παρατηρώ αυτό κάθε φορά που έρχονται άτομα κοντά μου για να μάθουν την τέχνη. Φτιάχνουν με πολλή όρεξη την πρώτη καρέκλα, αλλά μετά καταλαβαίνουν ότι η διαδικασία είναι πολύ κουραστική και δεν θέλουν να ασκήσουν το επάγγελμα. Αλλά δεν θα άλλαζα κάτι στην δουλειά. Μου αρέσει που χρειάζεται κόπος για να κατασκευαστεί κάτι.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Ολόκληρη η διαδικασία της δουλειάς έχει για μένα κάτι που με γαληνεύει, που με ηρεμεί. Το μάζεμα των φύλλων του καλαμιού με τα οποία δουλεύουμε είναι πολύ απαιτητικό. Αργά την άνοιξη πάμε σε διάφορες ορεινές περιοχές της Κύπρου για να μαζέψουμε τα φύλλα. Πρέπει να μπεις στο νερό για να κόψεις τα μακριά καλάμια. Όλο αυτό πρέπει να συμβεί την κατάλληλη εποχή, για να είναι μακριά τα φύλλα αλλά να μην είναι ξερά. Τα φύλλα του καλαμιού μετά πρέπει να στεγνώσουν και να φτιαχτεί από αυτά σχοινί. Ύστερα αρχίζει η δουλειά του πλεξίματος. Θα μπορούσαμε να παραγγέλνουμε κάποια έτοιμα υλικά, να δουλεύουμε πιο γρήγορα και να παράγουμε παραπάνω, αλλά η διαδικασία πίσω από την παραγγελία των έτοιμων υλικών μου φαίνεται πιο δύσκολη. Μου αρέσει ότι το υλικό μου επιτρέπει να δουλεύω αργά και προσεγμένα.

Benjamin Auer

Μπένγιαμιν Άουερ (1981)

Comform - est. 2010 - Φράιμπουργκ - Μερτσχάουζεν

Ηλεκτρομηχανικός, Μηχανικός ακριβείας
Γερμανός
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Μπένγιαμιν Άουερ είναι ηλεκτρομηχανικός και μηχανικός ακριβείας στο Φράιμπουργκ.

Αφότου εγκατέλειψε την σχολική του εκπαίδευση στην πρώτη τάξη λυκείου, εγγράφηκε σε επαγγελματική σχολή όπου και ολοκλήρωσε την κατάρτιση του ως τεχνικός ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Παράλληλα απέκτησε αυτοδίδακτα γνώσεις μηχανικής.

Όταν η εταιρεία στην οποία δούλευε σαν μηχανικός, κατασκευαστής και σχεδιαστής, χρεοκόπησε, αποφάσισε να ιδρύσει την δική του εταιρεία με το όνομα Comform.

Ο Μπένγιαμιν κατασκευάζει εργαλεία, εξοπλισμούς μηχανημάτων και ειδικές μηχανές από μέταλλα και πλαστικά.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Είχα μεγάλες δυσκολίες όταν ήμουν στο λύκειο. Δεν τα έβρισκα με τους καθηγητές και είχα την αίσθηση ότι δεν υπήρχαν προοπτικές για μένα. Όταν πήρα την απόφαση να εγκαταλείψω το λύκειο και να φοιτήσω στην επαγγελματική σχολή, άλλαξαν τα πράγματα. Οι γνώσεις που έπαιρνα ήταν πολύ πιο πρακτικές και εφαρμοσμένες. Ξαφνικά τα μαθήματα που διδάσκονταν είχαν νόημα για μένα. Είχαμε στην ύλη διδασκαλίας και ένα μικρό κομμάτι μηχανουργικής - δουλειές στον τόρνο, στη φρέζα, με την λίμα κλπ. - που ήταν πολύ συναρπαστικές για μένα.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Από πάντα είχα την επιθυμία να γίνω αυτοεργοδοτούμενος. Όταν ο εργοδότης μου χρεοκόπησε, κατάλαβα πως δεν θα έβρισκα κάπου αλλού μια τόσο ενδιαφέρουσα θέση εργασίας, έτσι αποφάσισα να την δημιουργήσω μόνος μου. Λόγω των επαφών μου με πελάτες από τον πρώην εργοδότη μου κατάφερα και πήρα τις πρώτες μου παραγγελίες, και έτσι το ένα πράγμα έφερε το άλλο.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι είναι για μένα η ποικιλία των παραγγελιών που παίρνω και η μεγάλη διαφορετικότητα των βημάτων εργασίας μου για κάθε κατασκευή. Η ποικιλία και η διαφορετικότητα στη δουλειά μου ήταν μια συνειδητή απόφαση. Αρνήθηκα τις μαζικές παραγωγές όσο μπορούσα και επικεντρώθηκα σε πρωτότυπα δείγματα και μικρά εξαρτήματα. Αυτό που θα άλλαζα είναι ότι θα ήθελα να δουλεύω λιγότερες μέρες την εβδομάδα. Θα επιθυμούσα μια εβδομάδα με μόνο τρεις ή τέσσερις εργάσιμες μέρες. Η εργασία του τεχνίτη, όταν είναι αυτόνομη, είναι πολύ χρονοβόρα. Το να κρατήσεις τον φόρτο εργασίας χαμηλό είναι ένα πολύ δύσκολο επίτευγμα. Επιπλέον, οι νομικές συνθήκες στην Γερμανία το κάνουν πολύ δύσκολο για κάποιον να δημιουργήσει οικονομικά αποθέματα για να μπορέσει έτσι να μειώσει την εργασία του.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Αυτό που κάνει όλα τα είδη μετάλλων και πολλά από τα πλαστικά τα οποία επεξεργάζομαι ιδιαίτερα, είναι το ψηλό μέτρο ακριβείας με το οποίο μπορώ να δουλέψω. Η υψηλή αυτή ακρίβεια, που επιτρέπουν ειδικά τα μέταλλα, με ικανοποιεί πολύ.

Behice Sönmez Biran

Μπεχιτζέ Σενμέζ Μπιράν (1956)

B. Biran Handicraft Center - est. 2013 - Λευκωσία

Κεντήτρια

Κύπρια

Αρ. απόμων εργαστηρίου: 1

Η Μπεχιτζέ Σενμέζ Μπιράν είναι κεντήτρια στη Λευκωσία.

Φοίτησε σε τεχνική σχολή χειροτεχνίας. Κατά την διάρκεια των σπουδών της διακρίθηκε για την υψηλή ποιότητα των εργασιών της, ώστε με το τέλος των μαθημάτων της, της προσφέρθηκε άμεσα θέση για διδασκαλία για κεντητική και άλλα μαθήματα χειροτεχνίας. Εντάχθηκε στον τομέα έρευνας της σχολής όπου ασχολήθηκε σε βάθος με τις διάφορες παραδοσιακές μορφές κεντήματων και τις τεχνικές τους.

Μετά από κάποια χρόνια άρχισε να πουλάει τις δικές της δημιουργίες. Παρακολούθησε μαθήματα σε διάφορα πανεπιστήμια και σχολές για να αποκτήσει πτυχία για τους άλλους τομείς της δουλειάς της - διοίκηση επιχειρήσεων, ψηφιακός σχεδιασμός κ.ά.

Το 2013 ίδρυσε το δικό της εργαστήρι εντός των τειχών Λευκωσία. Στο εργαστήρι της σήμερα χρησιμοποιεί το ύφασμα και το μετάξι για να κατασκευάσει ένα πλατύ φάσμα από διακοσμητικές δημιουργίες.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Το 1982 έκανα στο σχολείο μαθήματα για παραδοσιακά κυπριακά κεντήματα και το απόλαυσα πάρα πολύ. Οι εργασίες που έκανα τότε χρησιμοποιήθηκαν από τον δάσκαλο μου για σεμινάρια στην σχολή χειροτεχνίας. Από τότε δεν έχω σταματήσει να ασχολούμαι με αυτή την τέχνη, είτε στον τομέα της έρευνας είτε μέσω δικών μου δημιουργιών.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτρια;

Δεν υπήρξε κάποια συγκεκριμένη στιγμή. Μετά τις σπουδές μου άρχισα να διδάσκω και να δίνω διάφορα σεμινάρια για τις τεχνικές κεντήματος που είχα μάθει. Μετά άρχισα να πουλάω κάποιες δικές μου δημιουργίες και όταν είδα πως αυτό είχε επιτυχία αποφάσισα να ανοίξω το δικό μου μικρό εργαστήρι. Μέχρι σήμερα απολαμβάνω να κάνω και τα δύο παράλληλα, να δίνω δηλαδή ακόμα σεμινάρια και να λαμβάνω μέρος σε πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι για μένα είναι η ελευθερία και η ποικιλία που μου δίνει η δουλειά μου. Κάθε μέρα μπορώ να αποφασίσω κάτι διαφορετικό στο τι θέλω να κάνω και με ποια τεχνική.

Το μόνο που θα άλλαζα είναι η δυνατότητα να γινόταν η επικοινωνία προς τα έξω λίγο πιο εύκολη. Μου αρέσει το γεγονός ότι η χειροτεχνία που ασκώ, η οποία είναι πολύ ιδιαίτερη για την Κύπρο, μπορεί να δώσει πολλές ευκαιρίες για να προκύψουν πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η πολιτική κατάσταση όμως δυσκολεύει πολύ συχνά την συνεργασία με την υπόλοιπη Κύπρο ή με την Ευρώπη.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Κάθε χρόνο μαζεύω τα κουκούλια των μεταξοσκώληκων μου και παράγω μετάξι. Ασφαλώς και αγοράζω και κάποιες έτοιμες κλωστές, αλλά απολαμβάνω πολύ να βιώνω την διαδικασία από την αρχή της. Το γεγονός ότι βλέπω πώς δημιουργείται το υλικό και το ότι αρχίζω κάθε χρόνο από το μηδέν, κάνει το υλικό μου πολύ ιδιαίτερο για μένα.

Mehmet M. TSOBAN

Μεχμέτ Μ. Τσομπάν (1980s)

Cobi's Leather Workshop - est. 2013 - Λευκωσία

Τεχνίτης δερμάτινων ειδών
Κύπριος
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Μεχμέτ "Κόμπι" Τσομπάν είναι τεχνίτης δερμάτινων ειδών στη Λευκωσία.

Ενώ σπούδαζε Διεθνείς και Δημόσιες Σχέσεις, άρχισε να κατασκευάζει τσάντες και θήκες από υπολείμματα δέρματος, τα οποία άρχισε να τα πουλάει αρχικά σε καταστήματα φίλων του. Το 2013 ίδρυσε το δικό του εργαστήρι εντός των τειχών Λευκωσία, όπου σήμερα κατασκευάζει διάφορα δερμάτινα είδη.

Κατασκευάζει θήκες καπνού, πορτοφόλια και όλων των ειδών τσάντες.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Από παιδί θυμάμαι να έχω πολύ ενθουσιασμό για χειρωνακτικές εργασίες. Αποσυναρμολογούσα διάφορες συσκευές και έφτιαχνα κατασκευές από τα κομμάτια. Πιστεύω πως το πήρα από τον πατέρα μου αυτό. Οι γονείς μου έκαναν όλες τις δουλειές στο σπίτι οι ίδιοι. Δεν έρχονταν ποτέ τεχνίτες για εργασίες στο σπίτι μας. Μια συγκεκριμένη σύνδεση με το δέρμα δεν είχα ποτέ όμως.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Όταν σπούδαζα είχα ένα παλιό δερμάτινο σακκάκι, που κάποια στιγμή φθάρηκε. Από το υλικό του έφτιαξα ένα πορτοφόλι. Ένας φίλος μου είχε ένα μικρό κατάστημα και μου είπε να του ράψω παρόμοια πορτοφόλια για να τα πουλήσει στο κατάστημα του. Και αυτό έκανα, μέχρι που τελείωσε το δέρμα από το σακκάκι μου. Μετά άρχισα να μαζεύω υπολείμματα από διάφορους ταπετσάρηδες για να μπορώ να συνεχίσω την δουλειά.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Αυτό που μου αρέσει περισσότερο είναι ότι μπορώ να φτιάχνω καινούργια πράγματα, καινούργιες ιδέες και ότι μπορώ να τις πουλάω σε πελάτες μου και να τους δίνω χαρά με αυτό. Το ότι οι ιδέες μου έχουν θετική απήχηση είναι πολύτιμο για μένα.

Θα ήθελα πολύ να έχω την ευκαιρία να επεκτείνω το εργαστήρι μου και να προσλάβω λίγους υπάλληλους. Αλλά η αγορά στην Κύπρο είναι τόσο μικρή και οι συνθήκες τόσο ιδιαίτερες που μου είναι πολύ δύσκολο να αναπτύξω την επιχείρησή μου.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Αυτό που μου αρέσει στην δουλειά με το δέρμα είναι ότι μπορώ να είμαι γρήγορος.

Άλλα επαγγέλματα χειροτεχνίας χρειάζονται πολλή υπομονή μέχρι να κατασκευαστεί κάτι και τα πρότζεκτ είναι πολύ χρονοβόρα. Εγώ έχω δουλέψει τόσο πολύ με το δέρμα που μπορώ να φτιάξω ένα πορτοφόλι ή ένα τσαντάκι σε πέντε λεπτά. Νομίζω πως αυτό δεν είναι δυνατό σε κανένα άλλο επάγγελμα χειροτεχνίας.

Δημήτρης Κωνσταντίνου

Δημήτρης Κωνσταντίνου (1987)

XYZ - est. 2018 - Λευκωσία

Τεχνίτης Μπετόν
Κύπριος
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Δημήτρης Κωνσταντίνου είναι τεχνίτης μπετόν στη Λευκωσία.

Μετά το σχολείο έκανε μαθήματα προετοιμασίας σπουδών (foundation course) για τέχνη και σχεδιασμό στη Λευκωσία και έπειτα σπούδασε Product Design στο Μπράιτον της Αγγλίας.

Το 2011 επέστρεψε στην Κύπρο και ίδρυσε μια μικρή κατασκευαστική εταιρεία για τρισδιάστατη εκτύπωση. Όταν τον εγκατέλειψε ο ενθουσιασμός για την ψηφιακή δουλειά αποφάσισε να επαναπροσανατολιστεί. Το 2016 έλαβε μέρος σε ένα σεμινάριο κατασκευής με μπετόν στις ΗΠΑ. Επέστρεψε στην Κύπρο και μετέτρεψε την εταιρεία του σε εργαστήριο για μπετόν.

Κατασκευάζει έπιπλα, κομμάτια επίπλων και διάφορα αντικείμενα για πρακτικές ή διακοσμητικές χρήσεις.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Η οικογένεια μου έχτισε το σπίτι μας όταν ήμουν 15-16 χρονών. Θύμαμαι ότι βοηθούσα στο εργοτάξιο. Η δουλειά με τον μπετόν ήταν πολύ συναρπαστική για μένα. Αργότερα θυμάμαι ότι προσπάθησα να κατασκευάσω ένα παγκάκι από μπετόν και να δώσω στην επιφάνεια την χροιά του ξύλου μέσω του καλουπιού. Ήταν πολύ συναρπαστικό για μένα το πόσο διαφορετικές επιφάνειες μπορείς να φτιάξεις με το μπετόν.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Δύο-τρία χρόνια αφότου ίδρυσα μια εταιρεία τρισδιάστατης εκτύπωσης, έχασα την όρεξη για την ψηφιακή δουλειά. Όταν έψαχνα να βρω κάτι καινούργιο, μου τράβηξε την προσοχή ένα σεμινάριο για σχεδιασμό και κατασκευή με μπετόν στις ΗΠΑ. Αποφάσισα να λάβω μέρος στο σεμινάριο και ένιωσα πραγματικό πάθος δουλεύοντας με αυτό το υλικό. Ήξερα πως ήθελα να φέρω τις γνώσεις που πήρα εκεί, πίσω στην Κύπρο.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Η πιο ωραία στιγμή στην δουλειά για μένα είναι όταν βγάζω το καλούπι. Όταν βλέπω πως η υγρή μάζα που χύθηκε μέσα έχει μετατραπεί σε κάτι στερεό.

Εύχομαι να είχα περισσότερη οικονομική ευχέρεια να επενδύσω σε μηχανήματα και εργαλεία. Με τις παραγγελίες που αναλαμβάνω καταφέρνω να καλύπτω τα έξοδά μου, αλλά ο πραγματικός μου στόχος είναι η τέχνη μου, τα δικά μου προϊόντα. Από ένα σημείο και μετά, για να μπορέσει κάποιος να εξελιχθεί, χρειάζεται καλύτερος εξοπλισμός.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Μου αρέσει τόσο πολύ αλλάζει το μπετόν ανάλογα με το πώς αλλάζει το μίγμα: η μορφή, η επιφάνεια, η υφή και το χρώμα. Είναι πάντα απίστευτο και συναρπαστικό, το τι μπορεί να δημιουργηθεί με αυτό το υλικό, γιατί στην αρχή όλοι πιστεύουν ότι από το μπετόν μπορούμε να κάνουμε μόνο τοίχους.

MARTIN FESER

Μάρτιν Φέζερ (1981)

Φράιμπουργκ - Μερτσαχάουζεν

Τορναδόρος Ξύλου

Γερμανός

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Μάρτιν Φέζερ είναι παιδαγωγός και τορναδόρος από το Φράιμπουργκ.

Μετά την αποφοίτηση του από το σχολείο πραγματοποίησε επαγγελματική εκπαίδευση Τορναδόρου Ξύλου. Το επάγγελμα αυτό είχε ξεκινήσει ήδη τότε να εκλείπει λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων, οπότε αποφάσισε να αλλάξει επαγγελματική κατεύθυνση. Ολοκληρώνοντας τις σπουδές του ως κοινωνικός λειτουργός, εκπαιδεύτηκε ως παιδαγωγός και σήμερα εργάζεται σε σχολείο μη τυπικής εκπαίδευσης.

Την τέχνη του τορναδόρου συνεχίζει να την ασκεί στον ελεύθερό του χρόνο. Κατασκευάζει πιατέλες, αγγεία και βάζα από ξύλο.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν ήμουν δώδεκα χρονών είχα μια συμμαθήτρια που είχε έναν αδερφό που ήταν τέσσερα-πέντε χρόνια μεγαλύτερος μας. Αυτός είχε τελειώσει την εκπαίδευση του σαν τορναδόρος. Τον θαύμαζα πάντα πάρα πολύ. Θεωρούσα πως ήταν πολύ “κουλ”. Στο χριστουγεννιάτικο παζαράκι του Φράιμπουργκ έκανε επίδειξη στον τόρνο, έφτιαχνε βάζα. Η διαδικασία με εντυπωσίασε πάρα πολύ. Όταν τέλειωσα το σχολείο πήγα στο εργαστήριο που δούλευε για να κάνω την εκπαίδευση μου.

Ποια ήταν η στιγμή που αποφάσισες να εγκαταλείψεις τη δουλειά σου σαν τεχνίτης;

Αυτή ήταν μια απόφαση που πάρθηκε εκ των πραγμάτων. Ήδη, από τον καιρό που έκανα την εκπαίδευσή μου, το επάγγελμα του τορναδόρου καθ’αυτό απειλείτο με εξαφάνιση. Το προσωπικό του εργαστηρίου στο οποίο δούλευα είχε μειωθεί πολύ στα χρόνια που ήμουν εκεί. Στον πρώτο μου χρόνο ήμασταν επτά άτομα, στον τελευταίο μου χρόνο ήμασταν μόνο τρεις. Το αφεντικό μου είχε, επίσης, κάποιες ανατροπές στην ζωή του που έκαναν την γενική ατμόσφαιρα στο εργαστήριο πολύ δυσάρεστη. Όταν τέλειωσα την εκπαίδευση μου λοιπόν, πήρα την απόφαση ότι δεν ήθελα να μείνω στην θέση αυτή. Έκανα διάφορα ταξίδια για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα και μετά εμφανίστηκαν άλλα μονοπάτια στην ζωή μου. Όπως τα βλέπω τα πράγματα σήμερα, πιστεύω πως ήταν καλή η απόφαση μου. Χαίρομαι που μπορώ σήμερα να ασκώ την τέχνη μου χωρίς την οικονομική πίεση να πρέπει να βγάλω τα προς το ζην με αυτήν.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Για μένα, το πιο πολύτιμο πράγμα όταν δουλεύω με τον τόρνο είναι το ότι μπορώ να πάω μόνο για 2 ώρες στο εργαστήριο και μετά να πάρω κάποιο έτοιμο έργο μαζί μου στο σπίτι. Είναι ένα είδος τέχνης που δεν χρειάζεται τεράστιες και χρονοβόρες εργασίες. Λίγες μέρες πριν πάω στο εργαστήριο αποφασίζω τι θέλω να φτιάξω, και σε σχετικά λίγο χρόνο μπορώ να το κατασκευάσω. Αυτό, με γεμίζει πολύ σαν άνθρωπο.

Δεν ξέρω ακριβώς τι είναι αυτό που θα ήθελα να αλλάξω. Κατά κάποιον τρόπο όλα τα κομμάτια, όλα τα βήματα, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δουλειάς. Αλλά η επεξεργασία της επιφάνειας, για παράδειγμα, δεν μου αρέσει τόσο, το λάδωμα του ξύλου ή η επικάλυψη με κερί. Είναι αναγκαίο βήμα μεν, αλλά πιστεύω πως είμαι πολύ ανυπόμονος και τεμπέλης για αυτό.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Δεν πιστεύω πως έχω μια ιδιαίτερα βαθιά σύνδεση με το ξύλο. Αλλά κάθε φορά που πάω για περίπατο στο δάσος και βλέπω τους κορμούς των δέντρων που κόπηκαν, φαντάζομαι τι θα μπορούσα να φτιάξω από το κάθε κομμάτι που κόπηκε.

Fabian Fischer

Φάμπιαν Φίσερ (1983)

Fabian Fischer Handcrafts - est. 2010 - Μπαντενβάιλερ

Καρεκλοποιός, Καλλιτέχνης ξύλου
Γερμανός
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Φάμπιαν Φίσερ είναι κοινωνικός λειτουργός και καλλιτέχνης ξύλου στο Μπαντενβάιλερ.

Μετά την σχολική του εκπαίδευση στην Χαϊδελβέργη σπούδασε παιδαγωγός. Όταν έκανε την πρακτική του εξάσκηση σε σχολείο, άρχισε να ασχολείται με την ξυλουργική στο υπόγειό του. Μετά από μια σειρά συγκυριών άρχισε να παίρνει παραγγελίες από πελάτες. Το 2012 μετακόμισε στις ΗΠΑ για τέσσερα χρόνια, όπου δούλεψε αρχικά σαν εργοδοτούμενος ξυλουργός και ταπετσάρης. Έπειτα, δούλεψε σαν αυτοεργοδοτούμενος καρεκλοποιός.

Μετά την επιστροφή του στην Γερμανία εργάστηκε ως κοινωνικός λειτουργός, δουλεύοντας αρχικά με πρόσφυγες και αργότερα με έφηβους με μαθησιακές προκλήσεις/δυσκολίες. Παράλληλα κατασκευάζει καρέκλες, σκαμπό και άλλα ξύλινα αντικείμενα.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Θυμάμαι ότι, όταν έκλεισα εννιά χρονών, ζήτησα σαν δώρο 2 κιλά καρφιά για να χτίσω ένα σπιτάκι στο δάσος. Κάθε φορά που έχτιζα κάτι στο δάσος από ξύλο με τους φίλους μου, απολάμβανα ένα είδος ελευθερίας που δεν έβρισκα πουθενά αλλού. Η νοσταλγία για το παιχνίδι και την ελευθερία αυτή, είναι μέχρι σήμερα στο επίκεντρο των δημιουργιών μου.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Δεν υπήρξε κάποια συγκεκριμένη στιγμή. Κατά κάποιο τρόπο “κατέφυγα” στην βιοτεχνία τον καιρό που έκανα την επαγγελματική μου εξάσκηση. Το έβλεπα σαν χόμπι που έκανα για να ξεφύγω από ένα επάγγελμα που δεν μου έκανε καλό. Μετά ακολούθησε μία σειρά από ευτυχείς συμπτώσεις: γνώρισα έναν ηλικιωμένο επιπλοποιό που μου δίδασκε την τέχνη του τα βράδια όταν πήγαινα στο εργαστήρι του, μετά έφτιαξα δύο καρέκλες σαν δώρο για τον γάμο της αδερφής μου, κάποιοι από τους καλεσμένους ήθελαν να παραγγείλουν και εκείνοι καρέκλες από εμένα. Κάπως έτσι ήρθαν από μόνα τους τα πράγματα.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι για μένα είναι η ξυλόσομπα στο εργαστήρι μου. Κάνει τον χώρο πολύ ζεστό και φιλικό, συνδέεται με την πρωινή τελετουργία του ανάμματος και δημιουργεί μια πάρα πολύ ωραία ατμόσφαιρα για δουλειά.

Αυτό που θα άλλαζα είναι νομίζω η οικονομική κατάσταση. Ο καρεκλοποιός δεν είναι η κύρια μου απασχόληση. Κάποτε νιώθω πως είναι περισσότερο χόμπι παρά δουλειά. Θα ήθελα να έχω παραπάνω οικονομική ελευθερία να ασχοληθώ με την τέχνη μου.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Για μένα το ξύλο έχει πάντα μια σύνδεση με το δάσος, που περιέβαλλε όλους τους τόπους που ζούσα. Πιστεύω πως αν αντικρίσει κανείς το ξύλο με δέος και σεβασμό, μπορεί να του προσδώσει μια αξιοπρεπή συνέχεια ζωής. Το υλικό αυτό μπορεί να αφηγηθεί πολύ όμορφα και να φέρει στην επιφάνεια την ιστορία του δέντρου.

Γένα Χατζισεβκι

Γένα Χατζισεβκί (1985)

Atelier Kabuk - est. 2016 - Λευκωσία

Κατασκευάστρια αυλών και μουσικών οργάνων

Κύπρια

Αρ. απόμων εργαστηρίου: 1

Η Γένα Χατζισεβκί είναι κατασκευάστρια αυλών στη Λευκωσία.

Μετά το σχολείο σπούδασε αρχαιολογία στην Τουρκία. Έπειτα εργάστηκε στη Φλωρεντία σαν αρχαιολόγος και συντηρήτρια αρχαιοτήτων. Μετά την επιστροφή της στην Κύπρο δούλεψε σαν ξεναγός σε αρχαιολογικά μνημεία όπου ήρθε τυχαία σε επαφή με την κατασκευή αυλών από καλάμι.

Σήμερα φτιάχνει διάφορα είδη αυλών απο καλάμι, μεταξύ άλλων και το "Loveflute" – έναν αυλό δικής της εφεύρεσης που παίζεται από δύο άτομα ταυτόχρονα. Παράλληλα λειτουργεί στούντιο γιόγκα στην Κερύνεια.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Τον καιρό που δούλευα σαν ξεναγός, γνώρισα ένα ζευγάρι που είχε μαζί του αυλούς από καλάμι που φτιάξανε οι ίδιοι. Τους ρώτησα για τους αυλούς τους και μου δείξαν πώς τους κατασκεύαζαν. Μετά άρχισα να μαζεύω καλάμια, είχα γεμίσει το σπίτι μου. Τότε ασχολήθηκα για αρκετό καιρό με την φυσική στην κατασκευή των μουσικών οργάνων. Στην αρχή με βοηθήσανε φίλοι μου που ήταν μουσικοί. Αργότερα γνώρισα έναν ηλικιωμένο κατασκευαστή αυλών που έφτιαχνε παραδοσιακούς κυπριακούς αυλούς. Ήταν πολύ ανοιχτός και μοιράστηκε μαζί μου τις γνώσεις του και μου έμαθε την τέχνη του.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτρια;

Ένα-δύο χρόνια αφού ξεκίνησα να κατασκευάζω αυλούς, οι φίλοι μου ήρθαν και μου είπαν «Γένα, το σπίτι σου είναι γεμάτο αυλούς και καλάμια, και μας κάνεις συνέχεια αυλούς για δώρα. Πιστεύουμε πως είναι καιρός να ανοίξεις κατάστημα και να αρχίσεις να πουλάς τους αυλούς σου.» Από τότε έχω το εργαστήρι και το κατάστημά μου. Δεν είχα ποτέ τον στόχο να κατασκευάζω αυλούς σαν επάγγελμα.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Δεν σπούδασα την τέχνη της αυλοποιΐας και γι' αυτό νιώθω ελεύθερη όταν την ασκώ. Δεν με αναγκάζει κανένας να δουλεύω εδώ, δεν νιώθω καμιά υποχρέωση ή την πίεση να επιτύχω, όπως το ένιωθα σε προηγούμενα επαγγέλματα. Ξέρω πώς είμαι εδώ από δική μου θέληση και αυτό μου κάνει καλό.

Αυτό που θα ήθελα να αλλάξω είναι η στάση άλλων ανθρώπων. Θα το εκτιμούσα αν οι άλλοι αφιέρωναν λίγη ώρα για να δουν τι είναι πραγματικά αυτό που κάνω. Είναι πολύ εύκολο για τους άλλους να μιλάνε υποτιμητικά για την δουλειά μου, ή να λένε πράγματα όπως “γιατί δεν κάνεις κανένα πραγματικό επάγγελμα;”. Θα μου άρεσε αν αυτά τα άτομα δίνανε μια ειλικρινή ευκαιρία στην δουλειά που κάνω, πριν την μειώσουν.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Προσπαθώ να χρησιμοποιώ όλα τα κομμάτια του καλάμιού που μαζεύω. Τα καλάμια μεγαλώνουν κάθε χρόνο διαφορετικά, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. Ως αυτού, το μήκος και το πάχος τους διαφέρουν πολύ. Αναγκάζομαι λοιπόν να προσαρμόζομαι στο υλικό και αυτό μου κάνει καλό, επειδή αυτό με κάνει πιο ευπροσάρμοστη σαν άτομο. Μου αρέσει που κάθε χρόνο πρέπει να κοιτάω το υλικό που μαζέψα και να ρωτάω τον εαυτό μου “τι μπορώ να φτιάξω απ' αυτό;”

Τζένη Μάρμπα

Τζένη Μάρμπα (1959)

Genny's Thoughts - est. 2015 - Λευκωσία

Κουκλοποιός

Ελληνίδα

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Η Τζένη Μάρμπα είναι κουκλοποιός στη Λευκωσία.

Μεγάλωσε στην Ελλάδα όπου, μετά το σχολείο, σπούδασε γραφικές τέχνες και διακόσμηση.

Μετά τις σπουδές εργάστηκε σαν ελεύθερη επαγγελματίας στην Ελλάδα. Το 1989 έγινε μητέρα και από τότε έγινε οικοκυρά. Το 2012 έφτιαξε για την κόρη της μία κούκλα. Η κούκλα αυτή ήταν το έναυσμα για να ξεκινήσει το εργαστήρι της Genny's Thoughts το 2015.

Κατασκευάζει κούκλες από ύφασμα και διάφορα άλλα υλικά.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν ήμουν κοριτσάκι αγαπούσα πολύ τις κούκλες, αλλά τότε δεν υπήρχε τόση μεγάλη ποικιλία. Η μητέρα μου ήταν οικοκυρά και φτιάχναμε μαζί κούκλες από όλων των ειδών τα αντικείμενα που είχαμε στο σπίτι και τους ράβαμε τα ρούχα τους. Θυμάμαι πως χρησιμοποιούσαμε ακόμα και το κοτσάνι του καλαμποκιού για το σώμα της κούκλας.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτρια;

Ήρθε βήμα βήμα αυτή η εξέλιξη για μένα. Το 2011 είδα σε ένα περιοδικό την κούκλα Tilda της Tone Finnanger και ενθουσιάστηκα με το σχέδιο. Τότε άρχισα να φτιάχνω κούκλες σαν χόμπι, όπως έκανα παλιά με την μητέρα μου. Τον επόμενο χρόνο χάρισα στην κόρη μου μια κούκλα ως δώρο για την έναρξη των σπουδών της. Οι φίλες της την είδαν και ήθελαν και εκείνες κούκλες. Με ενθάρρυναν να ξεκινήσω επαγγελματικά με την κουκλοποιία και με βοήθησαν με την ιστοσελίδα και το λογότυπο μου. Το 2015 ίδρυσα το εργαστήρι μου.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι στην δουλειά μου είναι η φαντασία. Ονειροπολώ αρκετά μέσα στη μέρα, φαντάζομαι διάφορα πράγματα. Όταν βλέπω ένα έργο, μια εικόνα ή μια θεατρική παράσταση τότε κάποιες φορές χάνομαι σε ένα κομμάτι ύφασμα που βλέπω και αρχίζω να φαντάζομαι τι θα μπορούσα να φτιάξω από αυτό.

Θα προτιμούσα να είχα μεγαλύτερη επιλογή στα υλικά μου. Το παζάρι στην Κύπρο είναι πάρα πολύ περιορισμένο και περνάει πολύς καιρός μέχρι να σταλθούν τα υλικά που παραγγέλνω από την Ευρώπη.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Το ύφασμα έχει για μένα μια ατελείωτη γοητεία. Μπορεί να πάρει τόσες μορφές και υφές, μπορείς να φτιάξεις τόσα πράγματα από αυτό, που νιώθω πως δεν θα εξαντλήσω ποτέ όλες τις δυνατότητες του.

Achim Neub

Άχιμ Νόιμπ (1985)

Achim Neub Schreinermeister - est. 2014 - Φράιμπουργκ, Μερτσχάουζεν

Επιπλοποιός

Γερμανός

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 7

Ο Άχιμ Νόιμπ είναι επιπλοποιός στο Φράιμπουργκ Μερτσχάουζεν.

Μετά από την σχολική του εκπαίδευση φοίτησε την σχολή ξυλουργικής στο Φράιμπουργκ και έπειτα εκπαιδεύτηκε ως επιπλοποιός. Ακολούθως, έλαβε υποτροφία από τη Βάδη-Βυρτεμβέργη και έκανε πρακτική σε ένα εργαστήριο επιπλοποιίας στη Γαλλία. Τα επόμενα χρόνια δούλεψε στην Τουλούζη και στο Μπιαρίτζ.

Το 2012 επέστρεψε στην Γερμανία, και πήρε τον τίτλο του Μάστορα (Meister) από την σχολή ξυλουργικής στο Φράιμπουργκ. Το 2014 ίδρυσε το δικό του εργαστήριο, όπου κατασκευάζει με την ομάδα του έπιπλα, λύσεις χώρων, κουζίνες, σκάλες και κρεβάτια για οχήματα.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν έκανα την κοινωνική μου εργασία, είχα ένα φίλο που εκπαιδευόταν ως επιπλοποιός. Τον επισκέφθηκα λίγες φορές στο εργαστήρι του και τον παρακολουθούσα ενόσω δούλευε. Θυμάμαι που τα αντικείμενα που δημιουργούνταν σε εκείνον τον χώρο μου φαίνονταν πάντα κάπως μυστηριώδη. Από τότε μου είχε μείνει το επάγγελμα του επιπλοποιού σαν κάτι το “κούλ”.

Στην κοινωνική μου εργασία δούλευα σαν εργολάβος για διαμόρφωση τοπίου. Μου άρεσε πολύ η δουλειά, αλλά αυτό που δεν μου άρεσε ήταν ότι ήμασταν συνέχεια εκτεθειμένοι στον καιρό, βρεχόμασταν και είχαμε παγωμένα δάχτυλα. Με το πέρασ του χρόνου η επιπλοποιία κατέληξε να είναι για μένα ένας καλός συμβιβασμός που μπορούσε να συνδυάσει τη χειρωνακτική εργασία, τη δημιουργικότητα, την ακρίβεια και την ανεξαρτησία από καιρικές συνθήκες.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Η στιγμή στην οποία είπα “αυτό ακριβώς θέλω να κάνω” σαν επάγγελμα δεν υπήρξε ποτέ. Απλά ήρθε η στιγμή που κατάλαβα πως δεν θέλω ποτέ ξανά να έχω αφεντικό. Η δουλειά του επιπλοποιού μου παρείχε μια πολύ καλή ευκαιρία για αυτό. Ήθελα να κάνω αυτό που γούσταρα εγώ να κάνω, ανεξάρτητα από τις απόψεις και τη λογική άλλων ατόμων. Ήθελα να λογοδοτώ μόνο στον εαυτό μου. Αυτό, το ότι εγώ κάποτε θα γίνω αυτοεργοδοτούμενος, μου το είχαν πει πολλοί μαστόροι και αφεντικά στο παρελθόν. Φαντάζομαι πως το είπαν λόγω της τάσης μου να μην δέχομαι απλά κάτι που μου έλεγαν, αλλά να θέλω να το αλλάζω και να το ανατρέπω. Δεν είμαι σίγουρος αν η τάση μου αυτή είναι πάντα καλή.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι της δουλειάς μου για μένα είναι η ελευθερία. Το να μπορώ να κάνω ό,τι θέλω, όπως το θέλω, όποτε το θέλω. Και η ελευθερία ότι μπορούμε να κάνουμε τόσα πολλά πράγματα. Είμαστε σε θέση να κατασκευάσουμε τόσο απίστευτα πολλά διαφορετικά πράγματα από ξύλο - πράγματα που ίσως να μπορούν να κατασκευαστούν και από άλλα υλικά και ίσως και σε καλύτερη μορφή. Το ξύλο όμως μας δίνει την ελευθερία να μπορούμε να κατασκευάζουμε τα πάντα.

Αυτό που θα ήθελα είναι να περνάω παραπάνω ώρα στο εργαστήρι. Νοσταλγώ τα βράδια που ήμουν μόνος στο εργαστήρι, έβαζα μουσική και έτριβα τις επιφάνειες ή τους έβαζα λάδι και χανόμουν στη δουλειά μου. Νομίζω πως αν θα άλλαζα κάτι, θα καθιέρωνα μια μέρα την εβδομάδα στην οποία θα ήμουν μόνος στο εργαστήρι μου. Να μην τρέχω πελάτες ή υπαλλήλους. Να είμαι μόνο εγώ και η δουλειά μου.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Το ξύλο έχει ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά που μπορούν να σου γλυκάνουν την ζωή, αλλά μπορούν να σου την κάνουν και κόλαση. Για μένα αυτό είναι το ωραίο. Πρέπει να ανακαλύψεις το υλικό, να το κοιτάξεις, να δεις αν ταιριάζουν τα κομμάτια. Και, παρόλο που έχω βαρεθεί να ακούω το κλισέ που μου λένε συνέχεια οι μαθητευόμενοι μου, ότι το ξύλο είναι ένα τόσο όμορφο, ζεστό και ζωντανό υλικό, υπάρχει μια αλήθεια σε αυτό.

Σουζάνα Πετρή

Σουζάνα Πετρή (1992)

Souzana Petri Crafts - est. 2015 - Λευκωσία

Κεραμίστρια, Μεταλλουργός
Κύπρια
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Η Σουζάνα Πετρή είναι κεραμίστρια και μεταλλουργός στη Λευκωσία.

Μετά το σχολείο σπούδασε 3D Design & Craft στο Μπράιτον της Αγγλίας. Έπειτα ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό της στην κεραμική και στην μεταλλουργία. Έλαβε μέρος σε φιλοξενίες καλλιτεχνών (artist residencies) στη Γαλλία, την Ινδία και την Αγγλία.

Το 2015 επέστρεψε στην Κύπρο και ίδρυσε το εργαστήρι της σε μια παλιά αποθήκη. Τον επόμενο χρόνο μετακόμισε στην εντός των τειχών Λευκωσία, όπου εργάζεται μέχρι σήμερα.

Κατασκευάζει διάφορα αντικείμενα από πηλό και χαλκό.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Ήταν στο πανεπιστήμιο. Αρχικά ήθελα να γίνω κοσμηματοποιός. Όταν είχα το πρώτο εργαστήριο κεραμικής στο πανεπιστήμιο είχα μια πολύ αρνητική εμπειρία, όπου βασικά τα πάντα πήγαν στραβά στην κατασκευή του πήλινου δοχείου. Αυτό με τράβηξε πάρα πολύ και με προκάλεσε. Ήθελα να μάθω το γιατί πήγε στραβά, ήθελα να καταλάβω το υλικό.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτρια;

Αυτό ήταν όταν παρουσιάστηκε η ευκαιρία να ανοίξω το δικό μου εργαστήριο στη Λευκωσία. Ήμουν ακόμα αρκετά νεαρή και είπα στον εαυτό μου, αν το δοκιμάσω και δεν πετύχει, έχω ακόμα αρκετό καιρό να αρχίσω κάτι καινούργιο.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο για μένα είναι η σκέψη πως, μέσω των αντικειμένων και έργων που φτιάχνω, μπορώ κάπως να αγγίξω τους ανθρώπους γύρω μου. Ότι μπορώ να τους κάνω να προβληματιστούν ή να τους δώσω έμπνευση. Θα ήθελα στο τέλος να είμαι κάποιος που έδωσε σε άλλους κάτι, άσχετα αν αυτό είναι αντικείμενα, γνώσεις ή παραδόσεις.

Αυτό που θα ήθελα να αλλάξω είναι πως θα ήθελα παραπάνω χρόνο για το δημιουργικό κομμάτι της δουλειάς μου. Ο οικονομικός παράγοντας το κάνει αυτο συχνά πάρα πολύ δύσκολο.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Όταν είναι στην υγρή μορφή του ο πηλός, είναι πάρα πολύ χαλαρωτικό για μένα να τον δουλεύω. Στα μετέπειτα στάδια δουλειάς με τον πηλό, το υλικό γίνεται κάπως πιο απαιτητικό και η δουλειά έχει περισσότερη πίεση χρόνου και ένταση. Αλλά όσο είναι υγρός ο πηλός, χάνομαι στην διαδικασία της δουλειάς και μπορώ να χαλαρώσω.

Dirk Schinker

Ντιρκ Σίνκερ (1967)

Schreinerei Dirk Schinker - est. 1997 - Φράιμπουργκ, Μερτσχάουζεν

Επιπλοποιός
Γερμανός
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 3

Ο Ντιρκ Σίνκερ είναι επιπλοποιός στο Φράιμπουργκ Μερτσχάουζεν.

Τέλειωσε την σχολική του εκπαίδευση στο Φράιμπουργκ και έκανε εκπαίδευση επιπλοποιού στην Βαυαρία. Έπειτα δούλεψε σε διάφορους επιπλοποιούς και σε κατασκευαστή λατέρνων.

Το 1997 τελείωσε την εκπαίδευση μάστορα στην σχολή ξυλουργικής στο Φράιμπουργκ και ακολούθως ίδρυσε το εργαστήρι του, στο οποίο σήμερα κατασκευάζει έπιπλα, κουζίνες, πόρτες και σκάλες.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Ο πατέρας μου έφτιαχνε πολλά πράγματα μόνος του για το σπίτι μας όταν ήμουν παιδί, έτσι δεν ήταν ποτέ ξένη για μένα η χειρωνακτική δουλειά. Επειδή φοίτησα στην σχολή Βάλντορφ, στην οποία είχαμε μαθήματα χειροτεχνίας, ήρθα σχετικά νωρίς σε επαφή με την επιπλοποιία.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Μετά την εκπαίδευση μου σαν μάστορας ξυλουργικής πήρα μια παραγγελία μέσω κάποιων γνωστών, για ένα μικρό έπιπλο. Η πελάτισσα ήθελε τιμολόγιο για την δουλειά, οπότε αναγκάστηκα να εγγράψω επιχείρηση. Έτσι δημιουργήθηκε το εργαστήρι μου. Δεν είχα ποτέ ένα συγκεκριμένο στόχο ή σχέδιο. Δεν ήμουν ποτέ εγώ που αναζητούσα τα πράγματα, εκείνα έρχονταν και με βρίσκανε, και τα δεχόμουν έτσι όπως συνέβαιναν.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Σαν κομμάτι της ίδιας της δουλειάς, το πιο σημαντικό για μένα είναι η στιγμή όταν το έπιπλο είναι τελειωμένο και βλέπω ότι τα άτομα για τα οποία το έφτιαξα είναι ευχαριστημένα με το αποτέλεσμα. Αλλά γενικότερα το πιο πολύτιμο για μένα είναι όταν έρχομαι σπίτι το βράδυ και τα παιδιά μου χαίρονται που μυρίζω ξύλο.

Αυτό που θα άλλαζα είναι να μην πρέπει να βερνικώνω. Έχει υπερβολικά πολλές αρνητικές πτυχές αυτό το βήμα της εργασίας - η μυρωδιά, το υλικό, η αφή.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Η ιδιαιτερότητα του ξύλου για μένα είναι η μυρωδιά του. Κατά την επεξεργασία του ξύλου συνειδητοποιείς ότι κάθε είδος ξύλου έχει την δική του οσμή που το κάνει μοναδικό. Τώρα που το σκέφτομαι, σε κάθε βήμα τεχνικής επεξεργασίας που το εξευγενίζει, το ξύλο γίνεται πιο αντιπαθητικό για μένα. Το ακατέργαστο ξύλο είναι πραγματικά κάτι πολύ ωραίο.

Σωτήρης Σεβαστίδης

Σωτήρης Σεβαστίδης (1947)

Scrap Metal Art - est. 2012 - Λευκωσία

Γλύπτης Παλιοσίδερων

Κύπριος

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Σωτήρης Σεβαστίδης είναι γλύπτης που δουλεύει με παλιοσίδερα στη Λευκωσία.

Στα νιάτα του δούλεψε στο εργοστάσιο μαρμάρων της οικογένειάς του. Μετά το σχολείο σπούδασε διοίκηση επιχειρήσεων στο Λονδίνο, με στόχο να αναλάβει την οικογενειακή επιχείρηση.

Επέστρεψε στην Κύπρο το 1972 και εντάχθηκε στην επιχείρηση. Μετά τα γεγονότα του 1974 η οικογένειά του προσφυγοποιήθηκε και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το εργοστάσιο. Τα επόμενα χρόνια δούλεψε ως έμπορος μαρμάρων σε συνεργασία με εταιρείες από την Ιταλία και τη Σαουδική Αραβία. Την χειρωνακτική εργασία με το μέταλλο και μάρμαρο την ασκούσε πλέον μόνο σαν χόμπι.

Το 2012 βγήκε σε σύνταξη και αποφάσισε να μετατρέψει το χόμπι του σε δουλειά. Σήμερα έχει ένα εργαστήριο στην εντός των τειχών Λευκωσία όπου δημιουργεί κατασκευές από παλιοσίδερα.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Στο εργοστάσιο του πατέρα μου είχαμε ένα μεταλλουργείο για να φτιάχνουμε καλούπια ή άλλα μεταλλικά κομμάτια που χρειαζόμασταν για την δουλειά με την πέτρα και το μάρμαρο. Στις διακοπές δούλευα πάντα στο εργοστάσιο. Εκεί έμαθα να δουλεύω με την πέτρα και τα βασικά υλικά της μεταλλουργίας.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Μετά την οικονομική κρίση που πέρασε η Κύπρος, η δουλειά στον τομέα της εμπορίας μαρμάρου δεν πήγαινε πολύ καλά. Βγήκα σε σύνταξη. Αλλά πόσο καιρό να μένω σπίτι και να μην κάνω τίποτα; Άρχισα να φτιάχνω μεταλλικά γλυπτά από παλιοσίδερα στο γκαράζ μου. Μετά από κάποιο καιρό ο χώρος στο γκαράζ ήταν πλέον πολύ μικρός, οπότε ενοικίασα εργαστήριο.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Μου αρέσει να κάνω σκίτσα τις ιδέες μου, αλλά στο τέλος ποτέ δεν ξέρεις πώς ακριβώς θα φανεί η ιδέα σου μέχρι να την πραγματοποιήσεις. Το να ανακαλύψω αν μπορώ να δώσω υπόσταση σε αυτό που σκέφτηκα και το να δω στην τελική του μορφή, είναι το πιο πολύτιμο κομμάτι της δουλειάς για μένα.

Αυτό που θα άλλαζα είναι ότι θα ήθελα να έχω λίγο περισσότερο χώρο στο εργαστήρι μου. Θυμάμαι ότι μια φορά έφτιαξα έναν τεράστιο ταύρο, ο οποίος είχε καταλάβει όλο τον χώρο του εργαστηρίου μου. Ήταν τόσο γεμάτο που ίσα ίσα μπορούσα να μετακινηθώ. Ήμουν πολύ τυχερός όμως, γιατί ο ταύρος πουλήθηκε την επόμενη μέρα που τελείωσα και είχα πάλι χώρο στο εργαστήρι μου. Αλλά από τότε δεν ξαναέφτιαξα κάτι τόσο μεγάλο, εκτός και αν επρόκειτο για παραγγελία από πελάτη.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Στο εργοστάσιο του πατέρα μου δούλευα πολύ με την πέτρα και το μάρμαρο. Αφότου χάθηκε το εργαστήριο το 1974 κράτησα την δουλειά με την πέτρα σαν χόμπι, αλλά η διαδικασία, μετά από κάποιο καιρό, έγινε ανιαρή για μένα. Η δουλειά με τα παλιοσίδερα με τα οποία δουλεύω είναι ακριβώς το αντίθετο. Τα σχήματα που έχουν τα κομμάτια των μετάλλων τα οποία βρίσκω με εμπνέουν. Τα κομμάτια έχουν ήδη ένα σχήμα και εγώ πρέπει απλά να τα ερμηνεύσω με έναν καινούργιο τρόπο, να φανταστώ πώς ένα κομμάτι σωλήνα μπορεί να είναι λαιμός φλαμίνγκο, ή πώς τα ψαλίδια μπορούν να είναι αυτιά γαιδάρου. Έτσι μπορώ να δώσω σε κομμάτια που κανονικά θα ήταν “άχρηστα”, μία καινούργια ζωή.

Σίμος Σιμάκης

Σίμος Σιμάκης (1946)

Περίγλυπτα - est. 2004 - Λευκωσία

Τορναδόρος ξύλου

Κύπριος

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Σίμος Σιμάκης είναι τορναδόρος στη Λευκωσία.

Όταν τελείωσε το σχολείο στην Κερύνεια δούλεψε για λίγο καιρό σαν μπάρμαν σε ένα ξενοδοχείο. Έπειτα έκανε εκπαίδευση για να γίνει αεροσυνοδός. Από παιδί είχε ενθουσιασμό με τις ξύλινες κατασκευές, και έτσι, κάθε φορά που χρειαζόταν να διανυκτερεύσει στην Αγγλία και στη Γαλλία λόγω δουλειάς, επισκεπτόταν εκθέσεις χειροτεχνίας και τορναδόρους στα εργαστήρια τους. Άρχισε να μαζεύει μηχανές, εργαλεία και γνώσεις και ξεκίνησε να δουλεύει στον τόρνο σαν χόμπι.

Λίγο πριν να βγει σε σύνταξη προέκυψε η ευκαιρία να νοικιάσει ένα εργαστήριο στην εντός των τειχών Λευκωσία κι έτσι ίδρυσε το εργαστήριο του με όνομα Περίγλυπτα.

Κατασκευάζει κούπες, δοχεία, παιχνίδια, στυλό, μύλους για πιπέρι από ξύλο.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν ήμουν παιδί έφτιαχνα με τους φίλους μου καραβάκια και αεροπλάνα από παλιά ξύλινα κουτιά που πετούσαν οι μπακάληδες. Αυτή ήταν η πρώτη μου επαφή με το υλικό του ξύλου. Πολλά χρόνια αργότερα ήθελα να φτιάξω μια βάρκα για τον γιό μου. Αγόρασα από έναν επιπλοποιό έναν παλιό τόρνο και άρχισα να δουλεύω πάνω του για να φτιάξω τα κατάρτια. Εκεί κατάλαβα πως μου έλειπε η επαγγελματική κατάρτιση. Ήμουν αεροσυνοδός και κάθε φορά που ήμουν στην Αγγλία αγόραζα βιβλία ή επισκεπτόμουν τορναδόρους και τους έκανα ερωτήσεις. Έτσι έμαθα σιγά σιγά να δουλεύω στον τόρνο.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Παλιά είχα το εργαστήρι μου για το χόμπι μου στο γκαράζ μου. Ένας φίλος μου, μου είπε ότι είναι διαθέσιμο ένα εργαστήρι στην εντός των τειχών Λευκωσία και ότι είναι καιρός να βγω από το γκαράζ μου. Το εργαστήρι που ήταν διαθέσιμο ήταν στο πολιτιστικό κέντρο Χρυσανινιώτισσας. Έστειλα την αίτηση μου στο Δημαρχείο με φωτογραφίες της δουλειάς μου και πήρα την έγκριση. Από τότε είμαι εδώ.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Ήμουν για 38 χρόνια αεροσυνοδός. Κάθε μέρα έκανα καφέδες και σέρβιρα φαγητό. Το βράδυ όταν ερχόμουν σπίτι δεν είχα ποτέ κάτι να δείξω για όλη την δουλειά που έκανα. Σαν χειροτέχνης έχω πάντα να δείξω κάτι. Όταν με ρωτήσει κάποιος “τι έκανες σήμερα;”, μπορώ πάντα να δείξω ένα αντικείμενο που έφτιαξα.

Παλαιότερα ήθελα πάντα να έχω μεγαλύτερες μηχανές και ένα μεγαλύτερο εργαστήρι. Σήμερα όμως θα προτιμούσα να έχω ένα καλύτερο σύστημα απορρόφησης σκόνης. Ο πιο μεγάλος εχθρός του τεχνίτη που δουλεύει με ξύλο είναι η σκόνη.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Το ξύλο έχει ιδιότητες που το κάνουν να μοιάζει πολύ με τον άνθρωπο: γεννιέται από έναν σπόρο, μεγαλώνει και μετά πεθαίνει. Αυτό το κάνει ζωντανό, του δίνει μια ιστορία. Όταν έχω ένα κομμάτι ξύλο πάνω στον τόρνο μου και το δουλεύω, αυτό μου δείχνει σιγά σιγά τα νερά του, την ιστορία της ζωής του. Έτσι αλλάζω τα σχέδια που είχα αρχικά και προσαρμόζομαι σε αυτό που μου δείχνει το ξύλο την ώρα που το επεξεργάζομαι.

Tilmann Späth

Τίλμαν Σπαίτ (1984)

Freiburger Orgelbau - est. 1862 - Φράιμπουργκ Μάρχ

Κατασκευαστής εκκλησιαστικών οργάνων

Γερμανός

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 25

Ο Τίλμαν Σπαίτ είναι κατασκευαστής εκκλησιαστικών οργάνων στο Φράιμπουργκ Μάρχ.

Όταν τελείωσε το σχολείο φοίτησε στη σχολή ξυλουργικής στο Φράιμπουργκ και έπειτα εκπαιδεύτηκε ως κατασκευαστής εκκλησιαστικών οργάνων. Το 2008 πήρε τον τίτλο του Μάστορα και το επόμενο έτος ανέλαβε την διοίκηση της οικογενειακής του επιχείρησης "Freiburger Orgelbau".

Με την υποστήριξη των 20 υπάλληλων του φτιάχνει εκκλησιαστικά όργανα για εκκλησίες και αίθουσες συναυλιών σε όλο τον κόσμο. Τα όργανα που φτιάχτηκαν στο εργαστήρι του βρίσκονται σήμερα στην Γερμανία, την Ελβετία, τις ΗΠΑ, την Τανζανία, την Κίνα και την Νότιο Κορέα.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Η κατασκευή εκκλησιαστικών οργάνων ήταν από πάντα κομμάτι της ζωής μου. Το σπίτι στο οποίο μεγάλωσα βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το εργαστήρι μας. Θυμάμαι ότι, σαν παιδί, έμπαινα κρυφά στο εργαστήρι γιατί ήθελα να δω τι συνέβαινε εκεί μέσα. Μου θύμωνα πάντα ο πατέρας μου γιατί μου έλεγε να μην αποσυγκεντρώνω τους τεχνίτες. Τα Σαββατοκύριακα έτρεχα πάντα με φίλους που έρχονταν για επίσκεψη στο εργαστήρι. Λατρεύαμε αυτούς τους χώρους όταν ήμασταν παιδιά.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Για μένα αυτό πάει πολλά χρόνια πίσω. Το εργαστήρι μας είναι εδώ και πέντε γενιές στην οικογένειά μας, οπότε μεγάλωσα γνωρίζοντας πως μία μέρα θα κατασκευάζω εκκλησιαστικά όργανα. Στο νηπιαγωγείο θυμάμαι πως μας ρωτούσαν “τι θέλεις να γίνεις όταν μεγαλώσεις;”. Όλα τα υπόλοιπα παιδιά έλεγαν αστροναύτης ή πυροσβέστης ή κάτι παρόμοιο. Εγώ ήθελα από τότε να κατασκευάζω εκκλησιαστικά όργανα. Σίγουρα με επηρέασαν αρκετά οι γονείς μου σε αυτό, αλλά δεν είχα ποτέ το συναίσθημα πως μου επέβαλλαν αυτήν την επιλογή.

Υπήρξε και μια εποχή, λίγο καιρό αφότου ανέλαβα την επιχείρηση, που η κατάσταση των παραγγελιών δεν ήταν πολύ καλή. Ο πατέρας μου ήταν σίγουρος πως το εργαστήρι δεν θα υπήρχε για πολύ ακόμα επειδή πίστευε πως, στο μέλλον, δεν θα υπάρχουν πλέον παραγγελίες για καινούργια εκκλησιαστικά όργανα. Σε εκείνη την φάση άρχισα να σκέφτομαι τι θα έκανα αν δεν θα μπορούσα να κατασκευάζω πλέον εκκλησιαστικά όργανα. Μετά από περίπου έναν χρόνο καλύτερεψαν οι παραγγελίες. Τώρα, τι θα έκανα αν δεν μπορούσα πια να κατασκευάζω εκκλησιαστικά όργανα; Ακόμα και σήμερα, δεν έχω απάντηση σε αυτό.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Για μένα, το πιο πολύτιμο κομμάτι της δουλειάς μου είναι το τελικό προϊόν: η στιγμή στην οποία ένα καινούργιο εκκλησιαστικό όργανο είναι έτοιμο. Όταν μετά από χρόνια μελέτης και σχεδιασμού τοποθετούμε αυτό το μεγάλο κουτί που κάνει μουσική στη θέση του και θα συνεχίσει να στέκει ακριβώς εκεί που το στήσαμε για τα επόμενα 100 χρόνια.

Αυτό που θα άλλαζα είναι την οικονομική πίεση. Με το μέγεθος αυτής της εταιρίας και το μέγεθος των έργων που πραγματοποιούμε, κουβαλώ μεγάλη ευθύνη σαν διευθυντής της επιχείρησης. Προσπαθώ συνεχώς να έχω στον νου μου την οικονομική αποδοτικότητα, επειδή φέρω ευθύνη για τους μισθούς τόσων πολλών ατόμων. Ωστόσο, πιστεύω πως χωρίς αυτή την πίεση στο πίσω μέρος της όλης διαδικασίας, δεν θα ήμασταν τόσο αποδοτικοί όσο ήμασταν τα τελευταία χρόνια.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Σκέφτομαι όλα τα υλικά με τα οποία δουλεύουμε στο εργαστήρι μας: ξύλο, μέταλλο, δέρμα, πλαστικό. Αλλά αντιλαμβάνομαι ότι, στην πραγματικότητα, δεν είναι αυτά τα υλικά με τα οποία δουλεύω. Είμαι διευθυντής της επιχείρησης. Αυτό σημαίνει πως το “υλικό” με το οποίο έρχομαι περισσότερο σε επαφή είναι οι άνθρωποι: υπάλληλοι, πελάτες, αρχιτέκτονες, καλλιτέχνες, ειδικοί σχεδιαστές. Και είναι για μένα κάτι πολύ ιδιαίτερο ότι ο κάθε άνθρωπος με τον οποίο έχω να κάνω, είναι διαφορετικός. Οι υπάλληλοι, για παράδειγμα, έχουν ο καθένας το δυνατό του σημείο: κάποιοι είναι γρήγοροι και αποτελεσματικοί, άλλοι δουλεύουν με πολύ υψηλή ακρίβεια. Είναι πολύ ωραίο για μένα να γνωρίζω τα άτομα και να καταλαβαίνω ποια είναι η καλύτερη μορφή συνεργασίας και πού νιώθει χρήσιμος ο καθένας.

HAÇI ÖZLÜ

Χασίν Οζλέρ (1938)

Özler - est. 1930s - Λευκωσία

Επιπλοποιός, Καρεκλοποιός
Κύριος
Αρ. απόμων εργαστηρίου: 4

Ο Χασίν Οζλέρ είναι καρεκλοποιός και επιπλοποιός στη Λευκωσία.

Όταν ήταν παιδί και έφηβος πέρασε πολύ χρόνο στο εργαστήριο του πατέρα του. Μετά το σχολείο δούλεψε σε ξυλουργείο, όπου έμαθε την τέχνη του καρεκλοποιού. Ακολούθως, ανέλαβε το εργαστήριο του πατέρα του.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Όταν ήμουν παιδί περνούσα πολύ χρόνο στο εργαστήρι του πατέρα μου, που σήμερα είναι το δικό μου εργαστήρι. Ήμουν στο εργαστήρι αυτό από τον καιρό που ήμουν βρέφος. Θυμάμαι ότι πήγαινα εκεί με τα αδέρφια μου και τον παππού μου. Τα παιδιά πηγαίναμε πάνω στο γαϊδούρι, και όταν φτάναμε κοιτούσαμε τον πατέρα μου που δούλευε.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Στην αρχή δούλευα σαν βοηθός στο εργαστήρι. Μετά από κάποιο καιρό άρχισα να μαθαίνω σιγά σιγά τη διαδικασία της δουλειάς. Τότε άρχισα να αποκτώ εμπιστοσύνη στον εαυτό μου και να φτιάχνω δικές μου δημιουργίες τα βράδια μετά την δουλειά και κατάλαβα πόση χαρά μου έδινε αυτό. Αυτή ήταν για μένα η στιγμή που αποφάσισα να αναλάβω το εργαστήρι του πατέρα μου και να συνεχίσω να το λειτουργώ ως δικό μου.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Για μένα το ωραίο στην χειρωνακτική δουλειά είναι ότι όταν δουλεύεις με αγάπη και μεράκι, αυτό φαίνεται στο προϊόν όταν είναι τελειωμένο. Όταν κάποιος αγαπάει την τέχνη του, μπορεί να μην κοιμάται κάποιες νύχτες, αλλά στο τέλος πάντα ανταμείβεται.

Αυτό που θα ήθελα να αλλάξω είναι το υλικό με το οποίο δουλεύουμε. Έχει γίνει πολύ δύσκολο να βρίσκουμε ξύλο, επειδή δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου ξύλο που να παράγεται στην Κύπρο και εισάγουμε τα πάντα.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Το ξύλο για μένα ήταν σημείο επαφής με πολλά άλλα άτομα στο νησί. Αγοράζαμε ξύλο από Ελληνοκύπριους - κυπριακό ξύλο (πεύκους και πλάτανους), που κοβότανε εδώ. Έμαθα την τέχνη του καρεκλοποιού από έναν Ελληνοκύπριο που είχε εργαστήρι για πολλά χρόνια στην Αθήνα. Ήταν ο μόνος από τους ξυλουργούς στη Λευκωσία που δεχόταν να προσλάβει Τουρκοκύπριους ως υπάλληλους. Το υλικό ήταν ο συνδετικός κρίκος που μας ένωνε, και αυτό κάνει το ξύλο πολύ ιδιαίτερο για μένα.

月輪翼比古

Νοριχίκο Τσουκινόβα (1981)

Sandalenwerkstatt Freiburg - est. 1977 - Φράιμπουργκ

Τσαγκάρης, τεχνίτης δερμάτινων ειδών
Ιάπωνας
Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 3

Ο Νοριχίκο Τσουκινόβα είναι τεχνίτης δερμάτινων ειδών και τσαγκάρης στο Φράιμπουργκ.

Μετά το σχολείο σπούδασε οικονομικά στο πανεπιστήμιο του Κιότο. Ολοκληρώνοντας τις σπουδές του αποφάσισε ωστόσο να ακολουθήσει επαγγελματική πορεία στον τομέα της χειροτεχνίας. Εκπαιδεύτηκε στην σχολή παπουτσήδων (για ορθοπεδικά παπούτσια) στο Κόμπε και μετά έκανε εκπαίδευση τσαγκάρη για ορθοπεδικά παπούτσια στο Μούνστερ της Βεστφαλίας.

Το 2016 εργάστηκε για κάποια χρόνια σαν υπάλληλος σε εταιρία κατασκευής ορθοπεδικών παπουτσιών στην περιοχή του Ουλμ. Το 2019 έλαβε την υποτροφία του Μπάντεν-Βύτενμπεργκ και εργάστηκε στο Φράιμπουργκ στην Sandalenwerkstatt. Σήμερα είναι ένας από τους συνέταιρους της επιχείρησης.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Θυμάμαι ότι είχα ένα ζευγάρι δερμάτινα παπούτσια όταν ήμουν 15 χρονών. Με είχε ενθουσιάσει η φροντίδα του δέρματός τους. Απολάμβανα πάρα πολύ να αλείφω το δέρμα και να το φροντίζω.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Αρχικά ήθελα να σπουδάσω οικονομικά και να μπω στον τομέα της έρευνας. Στην εφηβεία μου είχα περισσότερο κλίση προς τις κοινωνικές επιστήμες. Όταν σπούδαζα στο Κιότο άρχισαν να με γοητεύουν τα χειροποίητα αντικείμενα. Με τον καιρό αυτή η έλξη δυνάμωσε και άρχισα να επισκέπτομαι τους ανθρώπους που τα κατασκεύαζαν στα εργαστήρια τους. Παρατήρησα πως οι ηλικιωμένοι τεχνίτες, ανεξάρτητα αν ήταν κεραμιστές ή τσαγκάρηδες, έμοιαζαν πιο ζωντανοί και υγιείς από τους καθηγητές μου στο πανεπιστήμιο. Αυτό με επηρέασε πολύ στο να θέλω να δουλέψω και εγώ σαν τεχνίτης.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο σημαντικό κομμάτι για μένα είναι η ελευθερία. Μπορώ να αρχίσω την δουλειά μου όποτε θέλω, να δουλεύω κάποτε μέχρι αργά και κάποτε να σχολνάω πιο νωρίς χωρίς να πρέπει να λογοδοτήσω σε κανέναν. Θα μου ήταν πολύ δύσκολο να παρατήσω αυτή την μορφή εργασίας και να γίνω ξανά υπάλληλος.

Αυτό που θα άλλαζα είναι πως θα ήθελα να έχω λίγο παραπάνω φως στους χώρους εργασίας. Το εργαστήρι μας βρίσκεται σε πίσω αυλή και παρόλο που έχει πολύ ωραία ατμόσφαιρα, χρειάζεται εκμοντερνισμό σε πολλά πράγματα.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Το δέρμα έχει για μένα μια πολύ ωραία, ζεστή αφή. Μου αρέσει πολύ να το παίρνω στα χέρια μου. Και μου αρέσει επίσης και αυτή η ιδιότητα που έχει, να αποκτά με τον χρόνο λόγω της τριβής μία πατίνα που κάνει το υλικό πιό όμορφο. Αυτό είναι κάτι που κάνει το δέρμα πολύ ιδιαίτερο για μένα.

Τατιάνα Βασίλιεβα

Τατιάνα Βασίλιεβα (1990)

Tochka Ceramics - est. 2018 - Λευκωσία

Κεραμίστρια

Ρωσίδα

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Η Τατιάνα Βασίλιεβα είναι κεραμίστρια στη Λευκωσία.

Όταν τελείωσε το σχολείο στην Ιζέβσκ της Ρωσίας, σπούδασε Δημοσιογραφία στην Μόσχα. Κατά την διάρκεια των σπουδών της δούλεψε παράλληλα στην Greenpeace της Ρωσίας, όπου με την ολοκλήρωση των σπουδών της πήρε θέση στο τμήμα Επικοινωνίας. Για χόμπι ξεκίνησε να παρακολουθεί μαθήματα κεραμικής. Παράλληλα, συνέχισε να δουλεύει στην Greenpeace της Ρωσίας μέχρι το 2017, πλέον στη θέση της διευθύντριας επικοινωνίας.

Το 2017 μετακόμισε στην Κύπρο όπου αρχικά δούλεψε στην Greenpeace International. Τον επόμενο χρόνο ίδρυσε το εργαστήριο κεραμικής της, σαν χόμπι αρχικά. Τα επόμενα χρόνια αποφάσισε να αφιερωθεί πλήρως στην κεραμική.

Στο εργαστήρι της στην εντός των τειχών Λευκωσία φτιάχνει πιατικά, βάζα και αγγεία.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Πάντα μου άρεσαν πολύ τα ωραία πιατικά. Η μητέρα και η γιαγιά μου εκτιμούσαν πάρα πολύ τις καλές πορσελάνες. Είχαμε μια ειδική βιτρίνα στο σπίτι όπου έβαζαν τα ωραιότερα κομμάτια τους. Κάποτε ήθελα να μάθω, αν θα μπορούσα και εγώ να φτιάξω τέτοια πιατικά. Επισκέφθηκα ένα εργαστήριο στην Μόσχα και ενθουσιάστηκα με όλες τις πτυχές της κεραμικής.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτρια;

Είχα για αρκετά χρόνια το εργαστήρι μου παράλληλα με την δουλειά μου στην Greenpeace. Κάποια στιγμή όμως κατάλαβα πως δεν μπορώ πια να χειρίζομαι τον πληθό ως μια υποχρέωση που έχω καταγράψει στην λίστα αυτών που πρέπει να κάνω. Είδα πως η κεραμική απαιτεί χρόνο, και ότι αν αφιερώσω αυτό τον χρόνο θα επωφεληθούν τόσο η δουλειά μου, όσο και οι ικανότητες μου. Ήταν μια δύσκολη απόφαση και μου προκάλεσε πολύ φόβο επειδή έπρεπε να αφήσω μια πολύ καλή δουλειά στην Greenpeace που απολάμβανα πολύ και όπου είχα πολύ ωραίες εμπειρίες.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι για μένα είναι το συναίσθημα όταν βλέπω ένα έτοιμο κομμάτι που έφτιαξα και βλέπω πως μια ιδέα που υπήρχε μόνο στο μυαλό μου έγινε κάτι πραγματικό, που μπορώ να το αγγίξω.

Αν μπορούσα να αλλάζα κάτι, θα ήθελα να ξέρω από πριν πώς θα βγει ένα αγγείο από τον φούρνο αφού το ψήσω για τελευταία φορά. Η στιγμή όταν ανοίγεις τον φούρνο, μπορεί κάποτε να είναι πολύ απογοητευτική. Η δουλειά δύο εβδομάδων μπορεί να βγει εντελώς λάθος, να ραγίσει ή να αποτύχει με κάποιον άλλο απρόβλεπτο τρόπο.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Ο πηλός είναι ζωντανός, καθρεφτίζει τα συναισθήματα που έχεις όταν τον επεξεργάζεσαι. Αν έχεις άσχημη διάθεση, ή αν βιάζεσαι, ο πηλός δεν σου το συγχωρεί – θα απορροφήσει την διάθεση σου και αργότερα, την ώρα που στεγνώνει ή όταν ψηθεί, θα ραγίσει. Αλλά αν του αφιερώσεις ώρα και προσοχή, σου το ανταποδίδει. Μπορεί κανείς να εκφράσει τα πάντα με τον πηλό. Και είναι πολύ ωραίο συναίσθημα αν με ένα τελειωμένο κομμάτι μπορείς να εκφράσεις κάτι που ένιωσες ενώ δούλευες.

mahmut yagmur

Μαχμούτ Γιαμούρ (1953)

Ceyiz Yorgan Dikim Evi - est. 1982 - Λευκωσία

Ράφτης

Τούρκος

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Μαχμούτ Γιαμούρ είναι ράφτης στη Λευκωσία.

Μεγάλωσε στην Τουρκία. Όταν ήταν έφηβος άρχισε να δουλεύει σε εργαστήριο όπου έμαθε την παραδοσιακή χειροτεχνία που ασκεί σήμερα. Το 1979 μετακόμισε στην Κύπρο, ανάλαβε ένα παλιό εργαστήριο και ίδρυσε την επιχείρησή του.

Φτιάχνει παραδοσιακά τούρκικα παπλώματα και μαξιλάρια.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Η πρώτη επαφή ήταν όταν άρχισα να δουλεύω σε ένα ράφτη. Ήμουν πολύ μικρός. Ήμασταν 13 αδέρφια και οι γονείς μας δεν είχαν πολλά λεφτά. Δεν μπορούσαν να πληρώσουν για όλους μας το σχολείο, άρα έπρεπε να αρχίσουμε να δουλεύουμε νωρίς. Ήταν σύμπτωση όμως το ότι πήγα σε ράφτη να δουλέψω.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Στην Τουρκία δούλευα για πολλά χρόνια στον μάστο μου. Έφτιαχνε παπλώματα και μαξιλάρια, όπως και εγώ σήμερα. Είχα ένα φίλο που έμενε στην Κύπρο που μου είπε πως θα είχα πολλή πελατεία αν άνοιγα εργαστήριο εκεί. Μετακόμισα στην Κύπρο και ανέλαβα ένα μικρό εργαστήριο από κάποιους παλιούς ράφτες. Έτσι άρχισα να αναλαμβάνω παραγγελίες και αυτό συνεχίζω να κάνω εδώ και 40 χρόνια.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το ωραίο στην δουλειά με το ύφασμα είναι η υπομονή που χρειάζεται για να ράψει κανείς κάτι. Τότε που άρχισα να ασκώ το επάγγελμα, είπα στον εαυτό μου πως θέλω να καταφέρω να είμαι υπομονετικός. Σήμερα είναι αυτό το κομμάτι που μου αρέσει: το ότι πρέπει κάθε φορά να παίρνω τον χρόνο μου για να χειριστώ το υλικό σωστά.

Αυτό που με στεναχωρεί είναι που η χειροτεχνία μου θα εξαφανιστεί. Κάποτε με επισκέφθηκαν στο εργαστήρι μου άτομα από τις αρχές. Τους είπα πως, με κάποιο τρόπο, θα ήθελα να την διατηρήσω την τέχνη που ασκώ. Μου απάντησαν πως θα ξαναέρχονταν για να συζητήσουμε για το πώς θα μπορούσε να διδακτεί στα σχολεία. Αλλά δεν ξαναήρθαν ποτέ. Θα ήθελα πολύ να έχω κάποιον στον οποίο να δίδασκα την δουλειά μου. Αλλά όταν ρωτάω τους νέους, αν ενδιαφέρονται να μάθουν, απλά με ρωτάνε πίσω πόσα μπορώ να τους πληρώνω και αν βγάζει κανείς λεφτά από αυτή την δουλειά. Δεν είναι όμως αυτοί οι λόγοι για να επιλέξει κανείς να ασκεί αυτό το επάγγελμα.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Για μένα είναι κάτι πολύ ιδιαίτερο ότι τα υλικά με τα οποία δουλεύω είναι φυσικά. Μια φορά μου ζήτησε ένας πελάτης μου να δουλέψω με τεχνητό μαλλί. Η μηχανή μου παρολίγο να καταστραφεί και το εργαστήρι μου παραλίγο να καεί, επειδή το πλαστικό έλιωσε και η μηχανή υπερθερμάνθηκε. Δεν ξαναδούλεψα ποτέ με τεχνητά υλικά από τότε.

Jochen Zimmermann

Γιόχεν Τσίμμερμαν (1963)

Architektur-Modellbau Zimmermann - est. 1998 - Φράιμπουργκ

Μακετοποιός

Γερμανός

Αρ. ατόμων εργαστηρίου: 1

Ο Γιόχεν Τσίμμερμαν είναι μακετοποιός στο Φράιμπουργκ.

Μετά το σχολείο εκπαιδεύτηκε ως κηπουρός και μετά ως επιπλοποιός. Έπειτα σπούδασε αρχιτεκτονική στο Βερολίνο. Στις σπουδές του, λόγω της εκπαίδευσης του ως τεχνίτης, ανέπτυξε μεγάλο πάθος για την κατασκευή μακέτων.

Μετά τις σπουδές του εργάστηκε σαν αρχιτέκτονας με στόχο να ιδρύσει δικό του γραφείο στο οποίο να μπορεί να ασκεί αρχιτεκτονική και να φτιάχνει μακέτες. Εν τέλει διάλεξε την Μακετοποιία για μοναδική του απασχόληση. Το 1998 ίδρυσε το εργαστήρι του στο Φράιμπουργκ.

Κατασκευάζει μακέτες για αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και παρουσιάσεις.

Ποιά ήταν η πρώτη επαφή με το επάγγελμα που ασκείς, που θυμάσαι;

Θυμάμαι πως όταν ήμουν παιδί, οχτώ ή δέκα χρονών, δούλευε ένας παππούς κάποιου φίλου στην γειτονιά σε τórνο στην αποθήκη του. Ήταν απίστευτα συναρπαστικό για μένα. Η μυρωδιά, το αντίναγμα από τα πριονίδια, γράφτηκαν στην μνήμη μου. Τον επισκεπτόμουν συχνά, για να τον παρακολουθώ την ώρα που εργαζόταν. Από τότε με ενθουσίαζε η δουλειά με το ξύλο.

Ποιά ήταν η στιγμή στην οποία αποφάσισες να δουλέψεις αυτόνομα σαν τεχνίτης;

Μετά τις εκπαιδεύσεις και τις σπουδές μου δούλευα σαν αρχιτέκτονας. Παρατήρησα ότι μου έλειπε πολύ η χειρωνακτική εργασία και άρχισα να παίρνω παραγγελίες για μακέτες από αρχιτέκτονες. Στην αρχή ήθελα να κάνω και τα δύο παράλληλα: και την δουλειά του τεχνίτη και αυτή του αρχιτέκτονα. Μετά από το πρώτο αρχιτεκτονικό έργο όμως, είδα πόσο μακροχρόνια είναι η δουλειά του αρχιτέκτονα και πόσο μεγάλη η επαγγελματική απόσταση από τους πελάτες. Τότε πήρα απόφαση να ασκώ μόνο την μακετοποιία. Τα έργα είναι πολύ πιο σύντομα και οι πελάτες μου είναι από τον τομέα της αρχιτεκτονικής.

Ποιο κομμάτι της εργασίας σου είναι για σένα το πιο πολύτιμο και ποιο θα άλλαζες, αν μπορούσες;

Το πιο πολύτιμο κομμάτι για μένα είναι η ελευθερία να μπορώ να οργανώνω την μέρα μου όπως μου αρέσει. Μπορώ να δουλεύω νύχτα αν θέλω. Ή, κάποιες βδομάδες μπορώ να επιλέξω να δουλέψω μια μέρα παραπάνω ή μια μέρα λιγότερο.

Αυτό που θα άλλαζα είναι ότι θα μείωνα τον χρόνο που αφιερώνω στην οργάνωση. Η συνεχής αναδιοργάνωση του προγράμματος και ο συντονισμός με τους πελάτες με βγάζει πολλές φορές από την ροή της δουλειάς μου.

Τι κάνει το υλικό με το οποίο εργάζεσαι ιδιαίτερο για σένα;

Νιώθω πως το υλικό μου είναι το ξύλο, αν και δουλεύω και με άλλα υλικά για τις μακέτες μου. Ίσως να το νιώθω αυτό γιατί εκπαιδεύτηκα ως επιπλοποιός. Το ξύλο είναι για μένα ένα πολύ ιδιαίτερο υλικό, γιατί ακόμα κι ένα μικρό παιδί μπορεί να το πάρει στα χέρια του και να φτιάξει κάτι από αυτό. Η επεξεργασιμότητά του το κάνει πολύ οικείο και πολύπτυχο.

